

Blažek, Václav

Petr Karlík sexagenarius

Linguistica Brunensia. 2011, vol. 59, iss. 1-2, pp. [253]-262

ISBN 978-80-210-5507-0

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/115204>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

KRONIKA – ΧΡΟΝΙΚΑ – ANNIVERSARIES – CHRONIK

Petr Karlík sexagenarius

Klíčová slova: ἐνέργεια „činnost, činnost“, σύνταξις „soulad v řádu“, χάρισμα „přízeň, laskavost“.

Petr Karlík se narodil 11. 2. 1951 v Uherském Hradišti. Absolvoval zde Střední všeobecně vzdělávací školu (1966–69) a v roce 1969 začíná studovat kombinaci čeština – němčina na Filozofické fakultě brněnské univerzity (UJEP). Studium češtiny uzavírá úspěšnou obhajobou diplomové práce *Závislé otázky zjišťovací* v roce 1974. Na filozofické fakultě plynule pokračuje v postgraduálním studiu, ze kterého vytěžil rigorózní práci *Identifikace funkcí kondicionálu v češtině* (1976) a disertační práci *Vývoj funkcí kondicionálu v češtině* (1980). Na filozofické fakultě, kde zakotvil v Ústavu českého jazyka, se setkává s řadou charismatických profesorů, z nichž nejsilnější vliv lze připisat Miroslavu Greplovi, vedoucímu všech jmenovaných prací, který jeho lingvistické zájmy nasměroval k syntaxi, Jan Chloupek třibil jeho stylistické citění, slavisté Arnošt Lamprecht, Radoslav Večerka a rusista Roman Mrázek mu otevřeli prostor všech slovanských jazyků pro jeho syntaktické úvahy, a konečně germanista Zdeněk Masařík se svým nesmlouvavým pojetím didaktiky nemálo přispěl k jeho perfektní němčině. V letech 1982–83 získává Humboldtovo stipendium na univerzitě v Hamburгу, v roce 1984 v něm pokračuje na univerzitě v Řezně, kam se znovu vrací v akademickém roce 1987–88 a poté v roce 1995 už jako hostující profesor. Mezitím se dočkal jmenování docentem českého jazyka (1985). O desetiletí později jej potvrzuje úspěšnou obhajobou habilitačního spisu *Studie o českém souvětí* (1995a). V roce 1998 je jmenován profesorem českého jazyka. V 90. letech i v následující dekádě přednášel na řadě německých univerzit, dále ve Vídni, Lublani, Udine a Neapoli.

Od 90. let se kolem Petra Karlíka průběžně formuje okruh studentů a postgraduátů, kteří jsou okouzlení jeho novátorskými postupy na poli obecně i české gramatiky. Ačkoliv zdaleka ne ve všech případech je přímo jejich školitel, lze prohlásit, že vytvořil vlastní školu, která nemá nouzi o nové osobnosti a nové myšlenky. Ač by se mohlo zdát, že jde o jev na akademické půdě přirozený, po pravdě řečeno je dosti výjimečný. Nicméně všichni, kdo Petra Karlíka osobně znají, se snadno shodnou na vysvětlení: osobní charisma. S kolegyní Zdeňkou Hladkou a se svou družinou zorganizoval Petr Karlík během let 1998–2003 pět ročníků konference „Čeština – univerzália a specifika“, nejprve dvakrát ve Šlapanicích, poté třikrát v Brně. Z mítinku, který měl zprvu jen regionální dopad, se vyvinulo nejprestižnější domácí bohemistické fórum s bohatou účastí českých, evropských i zaoceánských badatelů. Velká škoda, že tato impozantní série konferencí nepokračovala, ale bylo jasné, že s rostoucím počtem účastníků roste náročnost organizace exponenciálně.

Petr Karlík měl vždy šťastnou ruku při získávání grantů či zapojování se do širších grantových projektů. Podařilo se mu to v letech 1994 (Příruční mluvnice češtiny), 1998 (Čeština v lingvistických pojmech), 2003 (Dějiny české jazykovědné bohemistiky a Možnosti a meze gramatiky češtiny ve světle Českého národního korpusu) a 2011 (Nový encyklopedický slovník češtiny online), plus zapojení do tzv. grantového záměru při Středisku pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků moderních na FF MU od roku 2007. Figuruje též v redakčních radách časopisů *Slovo a slovesnost*, *Linguistica brunensia* a *Zeitschrift für Slavistik* (SRN).

Přebohatou bibliografii Petra Karlíka je nanejvýš obtížné komentovat. Jeden titul však nelze nezmínit: *Encyklopedický slovník češtiny*, Praha: Nakladatelství Lidové noviny 2002, jehož spolueditory byli též Marek Nekula a Jana Pleskalová. Petr Karlík zde připravil 115 hesel a k tomu několik desítek dalších autorů koordinoval. V bibliografii Petra Karlíka figuruje pozoruhodně vysoký počet monografií, na nichž se autorsky podílel, celkem 11 včetně inovovaných vydání (1983a, 1986a, 1989a, 1995a, 1995f, 1996a, 1998a, 1999a, 2002b, 2004f, 2005a), dále 6 učebnic (1982a, 1989b, 1991a, 1992a, 1999b,c) a 11 sborníků a kolektivních děl, na jejichž vzniku se spolupodílel jako editor (1995d, 1998b, 1999b, 2000a, 2001a, 2002a,b, 2004a, 2007a, 2007c, 2010a).

A na závěr slovo (bývalého) fyzika. Petr Karlík kolem sebe šíří zřetelně více energie, než může odkudkoliv přijímat. Fyzika v takovém případě nabízí jediné vysvětlení: jaderná syntéza. Za všechny, kteří jsme touto cestou dlouhodobě nezištně obohacováni, si dovolím jubilantovi popřát do další šedesátky nezdočné zdraví, nevyčerpatelný elán a dobré lidi kolem sebe. V této konfiguraci bude syntéza zaručeně fungovat.

Bibliografie Petra Karlíka

1974

[a] *Závislé otázky zjišťovací*. Diplomová práce. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

1976

[a] *Identifikace funkcí kondicionálu v češtině*. Rigorózní práce. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

1977

[a] (+ Bohuslav Beneš) *Konverzační texty*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

1978 (t)

[a] K otázce klasifikace struktur s propozičním participantem. *Jazykovědné aktuality* 15/2, 63–64.

1979a

[a] K otázce klasifikace struktur s propozičním participantem. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* A 27, 175–184.

[b] Tzv. *že*- výpovědi a jejich funkce. *Slovo a slovesnost* 40/1, 5–10.

[c] Problémy sémantické analýzy predikátů s propoziční orientací. *Jazykovědné aktuality* 16/2–3, 100–101.

1980

[a] *Vývoj funkcí kondicionálu v češtině*. Kandidátská disertační práce. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

[b] K problematice optativnosti. In: *Otázky slovanské syntaxe IV/2*, 49–52. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

[c] Morfologické a syntaktické mody v češtině. *Jazykovědné aktuality* 17/4, 134–135.

[d] Slovesné mody v češtině. *Jazykovědné aktuality* 17/4, 154–155.

1981

[a] Morfologický a syntaktický modus. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity* A 29, 59–71.

1982

[a] (+ Aleš Svoboda) *Skladba češtiny pro cizince*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

- [b] Má čeština konjunktiv? *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 30, 123–130.
 [c] Souvětne vyjadřování postojů mluvčího. *Slovo a slovesnost* 43/2, 93–101.

1983

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Gramatické prostředky hierarchizace sémantické struktury věty*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

1983

- [b] K významu kondicionálu minulého. *Slovo a slovesnost* 44/1, 12–21.
 [c] Způsob platnosti propozičního obsahu věty. Pokus o vymezení a charakteristiku jedné kategorie větné modality. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 31, 35–50.
 [d] Zum Ausdruck von Sprecherinstellungen durch sog. isolierte Nebensätze. *Zeitschrift für Slavistik* 28, 391–404.

1986

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Skladba spisovné češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1. vydání.
 [b] (+ Miroslav Grepl) Valenz als Ausgangspunkt der Beschreibung der Satzstrukturen. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 34, 79–97.
 [c] In memoriam Arnošt Lamprecht. *Zeitschrift für Slavistik* 31, 788–789.
 [d] Výklad souvětí ze sémantického hlediska. *Jazykovědné aktuality* 23/1–2, 35–36.
 [e] O větách relativních. *Jazykovědné aktuality* 23/3–4, 81.

1987

- [a] (+ Miroslav Grepl) Hierarchizace propozice. In: Petr, Jan (ed.), *Mluvnice češtiny III. Skladba*, 233–258. Praha: Academia.
 [b] Souvětne struktury s propozičním participantem. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 35, 79–92.
 [c] Vyjadřování příčinně-následkových vztahů v češtině. In: *Přednášky z českého jazyka, literatury a historie*, 17–23. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.
 [d] Výklad souvětí ze sémantického hlediska. *Jazykovědné aktuality* 24/1–2, 31–32.

1988

- [a] Relativní věty z hlediska reference. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 36, 59–66.

1989

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Skladba spisovné češtiny*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 2. vydání.
 [b] (+ Miroslav Čejka, Marie Krčmová, Zdenka Rusínová) *Cvičení z českého jazyka I*. Brno: Masarykova univerzita.
 [c] O tzv. účinku. *Slovo a slovesnost* 50/1, 1–9.
 [d] Miroslav Grepl šedesátiletý. *Slovo a slovesnost* 50/2, 171–174.
 [e] Šedesátiny Miroslava Grepla. *Český jazyk a literatura* 39/8 (1988–1989), 372–375.

1990

- [a] Ilokuční potenciál podmínkových souvětí. *Slovo a slovesnost* 51/2, 81–94.
 [b] Komunikativnofuncijska analiza pogojnih podredij. *Jezik in slovstvo* 35/4–5 (1989–1990), 77–86.
 [c] Podmínková souvětí v mluvním aktu. *Naše řeč* 73/4, 188–195.
 [d] Typy příčinně-následkových vztahů a jejich vyjadřování. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 37–38 (1989–1990), 121–131.

- [e] Miroslav Grepl šedesátníkem. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 37–38* (1989–1990), 15–16.

1991

- [a] (+ Miroslav Čejka, Marie Krčmová, Zdenka Rusínová) *Cvičení z českého jazyka 2*. Brno: Masarykova univerzita.
 [b] Několik poznámek o restriktivních větách. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 39*, 23–29.

1992

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Učte se s námi skladbě češtiny. Cvičebnice pro základní a střední školy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
 [b] Ilokuční potenciál příčinných souvětí. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 40*, 43–54.
 [c] Úvaha o lingvistickém popisu souvětí. *Anzeiger für slavische Philologie* 21, 139–148.
 [d] recenze: Běličová, Helena – Sedláček, Jan. *Slovanské souvětí*. Praha: Academia, 1990. // *Slavia* 61, 203–206.
 [e] recenze: Hansack, Ernst. *Bedeutung, Begriff, Name*. Regensburg: Roderer, 1990. // *Kratylos* 37, 180–181.

1993

- [a] Přípustková souvětí v komunikaci. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 41*, 39–50.
 [b] Vyjadřování nesplněného očekávání v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXVI. běhu LŠSS*, 27–33. Brno: Masarykova univerzita.

1994

- [a] O jednom typu přípustkových souvětí. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 42*, 35–41.
 [b] Tvar predikativního substantiva v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXVII. běhu LŠSS*, 32–38. Brno: Masarykova univerzita.
 [c] Vědecké dílo M. Grepla z let 1985–1994. *Jazykovědné aktuality* 31/1–2, 59–61.

1995

- [a] *Studie o českém souvětí*. Brno: Masarykova univerzita.
 [b] (+ Miroslav Grepl) *Cvičení z českého jazyka 1. Slovní druhy*. Brno: MC nakladatelství.
 [c] (+ Miroslav Grepl) *Cvičení z českého jazyka 2. Větná skladba*. Brno: MC nakladatelství.
 [d] (spolueditoři Jana Pleskalová, Zdenka Rusínová) *Pocta Dušanu Šlosarovi. Sborník k 65. narozeninám*. Albert: Boskovice.
 [e] Mechanismus interpretace souvětých forem. In: Karlík, Petr – Pleskalová, Jana – Rusínová, Zdenka (eds.), *Pocta Dušanu Šlosarovi. Sborník k 65. narozeninám*, 227–232. Boskovice: Albert.
 [f] (spolueditoři Marek Nekula, Zdenka Rusínová) *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny. 1. vydání.
 [g] Pojistkové věty. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A 43*, 49–59.
 [h] Prostředky vyjadřování adverzativního vztahu v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXVIII. běhu LŠSS*, 36–41. Brno: Masarykova univerzita.
 Rusínová)
 [i] Věta. In: Karlík, Petr – Nekula, Marek – Rusínová, Zdenka (eds.), *Příruční mluvnice češtiny*, 369–532, 554–567. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 1. vydání
 [j] (+ Norbert Nübler) Zur Methodik in der diachronen Bohemistik. *Anzeiger für slavische Philologie* 23, 159–166.

- [k] recenze: Šipková, Milena. *Stavba věty v mluvených projevech. Syntax hanáckých nářečí*. Jinočany: H&H, 1993. // *Stavba věty v hanáckých nářečích. Čeština doma a ve světě* 3/4, 281–283.

1996

- [a] (spolueditoři Marek Nekula, Zdenka Rusinová) *Příruční mluvnice češtiny*. Praha: Lidové noviny. 2. opravené vydání.
 [b] Věta. In: Karlík, Petr – Nekula, Marek – Rusinová, Zdenka (eds.), *Příruční mluvnice češtiny*, 369–532, 554–567. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 2. opravené vydání.
 [c] Interpretace nekontrafaktuálního významu tzv. kondicionálu minulého. In: Nebeská, Iva – Macurová, Alena (eds.), *Jazyk a jeho užívání. Sborník k životnímu jubileu profesora Oldřicha Uličného*, 74–80. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
 [d] Multidimenzionální struktura jazykových kategorií. In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXIX. běhu LŠSS*, 37–42. Brno: Masarykova univerzita.
 [e] Syntaktické sloveso. *Naše řeč* 79/2, 66–72.
 [f] Základní funkce deagentizace a dekauzativizace. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 44, 97–104.

1997

- [a] Systematika predikátorů. In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXX. běhu LŠSS*, 49–56. Brno: Masarykova univerzita.
 [b] Tzv. splněná podmínka. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 45, 63–71.

1998

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Skladba češtiny*. Olomouc: Votobia.
 [b] (spolueditor Marie Krčmová) *Jazyk a kultura vyjadřování. Milanu Jelínkovi k pětasedmdesátinám*. Brno: Masarykova univerzita.
 [c] Negace a vid českého imperativu. In: Karlík, Petr – Krčmová, Marie (eds.), *Jazyk a kultura vyjadřování. Milanu Jelínkovi k pětasedmdesátinám*, 159–166. Brno: Masarykova univerzita.
 [d] Ke klasifikaci genitivu adnominálního. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 46, 121–130.
 [e] Posesiva v češtině. In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXI. běhu LŠSS*, 35–42. Brno: Masarykova univerzita.
 [f] (+ Norbert Nübler) Poznámky k nominalizaci v češtině. *Slovo a slovesnost* 59/2, 105–112.
 [g] Souvětí s *když už, tak už* a frazémizace spojovacího prostředku. *Naše řeč* 81/5, 232–239.
 [h] K pětasedmdesátinám profesora Milana Jelínka. *Naše řeč* 81/2–3, 157–159.

1999

- [a] (+ Miroslav Grepl) *Skladba češtiny. Cvičení a výklad*. Praha: ISV.
 [b] *Čeština – univerzália a specifika*. Brno: Masarykova univerzita. (spolueditor Zdeňka Hladká)
 [c] Co je to vedlejší věta? In: Hladká, Zdeňka – Karlík, Petr (eds.), *Čeština – univerzália a specifika*, 13–27. Brno: Masarykova univerzita.
 [d] Funkce konkluzivních souvětí v jazykové interakci. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 47, 85–94.
 [e] Reflexiva v češtině. In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXII. běhu LŠSS*, 44–52. Brno: Masarykova univerzita.
 [f] (+ Norbert Nübler) Substantivische Nominalisierungen im Tschechischen. *Zeitschrift für Slawistik* 44/2, 167–180.
 [g] Sul significato della congiunzione tipo „se” (a proposito di jestliže in ceco moderno). *Annali dell'Istituto Universitario di Napoli: sezione slavistica* 4, 183–204. 1996 (1999)

- [h] (+ Norbert Nübler) Tschechische Verben des Typs *zamávnout*. In: Hansack, Ernst – Koschmal, Walter – Nübler, Norbert et al. (eds.), *Die Welt der Slaven, Sammelbände, Band 5, Festschrift für Klaus Trost zum 65. Geburtstag 1*, 211–221.

2000

- [a] (spolueditor Zdeňka Hladká) *Čeština – univerzália a specifika 2*. Brno: Masarykova univerzita.
 [b] Valence substantiv v modifikované valenční teorii. In: Hladká, Zdeňka – Karlík, Petr (eds.), *Čeština – univerzália a specifika 2*, 181–192. Brno: Masarykova univerzita.
 [c] Nejdůležitější typy nominalizace v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXIII. běhu LŠSS*, 81–87. Brno: Masarykova univerzita.
 [d] Od Tesnière k ...? *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 48, 31–39.
 [e] Hypotéza modifikované valenční teorie. *Slovo a slovesnost* 61/3, 170–189.

2001

- [a] (spolueditor Zdeňka Hladká) *Čeština – univerzália a specifika 3*. Brno: Masarykova univerzita.
 [b] Některé vlastnosti modálních a fázových sloves. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXIV. běhu LŠSS*, 93–98. Brno: Masarykova univerzita.
 [c] Personální deiktika v češtině. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 49, 147–154.

2002

- [a] (spolueditor Zdeňka Hladká) *Čeština – univerzália a specifika 4*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
 [b] *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. (spolueditoři Marek Neula, Jana Pleskalová)
 [c] Hesla v *Encyklopedickém slovníku češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. 1. vydání. adjunkt: 25, adverbialé větné: 26, akuzativ (4. pád): 34, analýza syntaktická: 40, antecedent: 41–42, anticipování: 42, apoziopeze (nedopovědění, výpověď neukončená): 44, argument: 45, argumentace: 45, asyndese (asyndeton): 48, atrakce: 50, cleft sentence (věta/konstrukce důrazově vytýkácí): 57, číslo (numerus): 94–96 (+ Radoslav Večerka), člen větný: 100–101, dativ: 104, dativ volný: 104–105, determinace: 108–109, dominance: 114–115, doplněk: 115–116, dvojice skladební: 118, entailment: 127, expletivum: 131, figura etymologická: 134, genitiv: 151–152, hypotaxe: 172, infinitiv (neurčitek): 180–181, instrumentál (7. pád): 182, juxtapozice: 209, komplement: 219, kontaminace: 229 (spoluautor Ilona Janyšková), koordinace: 232–233, korelativum: 234–235, lokál (6. pád): 253, mutace: 277 (+ Radoslav Večerka, Zdenka Rusínová), nadzvednutí: 278 (+ Ludmila Veselovská), nominalizace: 285–287, nominální skupina (NS): 287–288, nominativ (1. pád): 288, otázka: 301, parataxe (souřadnost formální) 309–310, participium (přičestí): 311–312 (+ Radoslav Večerka), podmět (subjekt): 316–317, pole funkčně sémantické (kategorie funkčně sémantická): 319 (+ Norbert Nübler), predikace (přisuzování): 339, predikát analytický: 339–340, predikát faktový (faktové sloveso) 340, předmět (objekt): 350–351, přechodník (transgresiv): 352–353 (+ Radoslav Večerka), přimykání (adjunkce): 356, přísudek (predikát): 357–358, přívlastek (atribut): 358–360, reflexivní forma slovesná: 371, rektifikace (oprava, korektura): 372, rezultatív (kategorie výsledného stavu): 377 (+ Jarmila Panevová), shoda (kongruence, agreement): 388–389 (+ Jarmila Panevová), skrembling (angl. scrambling): 392 (+ Ludmila Veselovská), sloveso deverbální: 411, sloveso fázové (s. vidové): 411–412, sloveso kauzativní: 412–413, sloveso modální (spůsobové): 413–414, sloveso reflexivní (s. zvrtné): 414–416 (+ Jarmila Panevová), sloveso tranzitivní (s. přechodné): 417–418, souvětí: 435, spojka (konjunkce): 436–437 (+ Klára Osolobě), stupňování: 445–447 (+ Zdeňka Hladká), suplement: 469–470, transpozice: 495 (+ Zdenka Rusínová), tvar slovesný neurčitý (t. s. jmenný, verbum infinitum, VIF): 499–500, tvar slovesný určitý (verbum finitum, VF): 500, určení času příslovečné (adverbialé temporální): 506–507, určení míry příslovečné: 507, určení místa příslovečné (adver-

- biále lokální): 507–508, určení podmínkově přípustkové příslovečné: 508–509, určení podmínky příslovečné: 509–510, určení prostředku příslovečné: 510, určení příčiny příslovečné: 510–511, určení přípustky příslovečné (adverbiále koncesivní): 511–512, určení příslovečné (adverbiále): 512–513, určení původce příslovečné 513, určení původu příslovečné (u. látky příslovečné): 513, určení společenství příslovečné (u. doprovodu, sociativní, komitativní): 513–514, určení účelu příslovečné (adverbiále finální): 514, určení účinku příslovečné: 514–515, určení výsledku příslovečné: 515, určení způsobu příslovečné (adverbiále modi): 515, určení zřetele příslovečné: 515, věta hlavní: 521, věta maticová (v. nadřazená, v. řídící): 522, věta obsahová (v. kompletivní) 522–523, věta oznamovací: 523, věta restriktivní (věta omezovací): 523–524, věta rozkazovací: 524, věta spojková: 525, věta vedlejší: 525–526, věta vedlejší nepravá: 526, věta vztažná: 527, vokativ (5. pád): 532–533, vsuvka (parenteze): 533, vztah adordinační: 546–547, vztah adverzativní (v. odporovací): 547, vztah disjunktivní (v. vylučovací, v. alternativní): 547–548, vztah explikativní (v. vysvětlovací): 548, vztah gradační (v. stupňovací): 548–549, vztah konfrontační (v. kontrastu, v. kontrastně porovnávací): 549–550, vztah konkluzivní (v. konsekutivní, v. důsledkový, v. následkový, v. motivovanosti): 550–551, vztah kopulativní (v. slučovací): 551, zájmeno (pronomen): 555–556 (+ Klára Osolsobě), zájmeno neurčité: 556–557 (+ Klára Osolsobě), zájmeno osobní (personale): 557–558, zájmeno přivlastňovací (posesivum): 558–559, zájmeno tázací (z. interogativní): 559–560 (+ Klára Osolsobě), zájmeno ukazovací (z. demonstrativní): 560–561 (+ Klára Osolsobě), zájmeno vztažné (z. relativní): 561 (+ Klára Osolsobě), závěr sugerovaný: 563, zeugma (spřažení vazeb): 565, zmnožení syntaktické pozice: 567.
- [d] Ještě jednou k českým deverbálním substantivům. In: Hladká, Zdeňka – Karlík, Petr (eds.), *Čeština – univerzália a specifika 4*, 13–23. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [e] Pasivum v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXV. běhu LŠSS*, 93–99. Brno: Masarykova univerzita.
- [f] recenze: Berger, Tilman – Raecke, Jochen (Hrsg.): Slavistische Linguistik 1997. Referate des XXIII. Konstanzer Slavistischen Arbeitstreffens. Blaubeuern, 26.–28. 8. 1997. *Philologica Fenno-Ugrica* 7–8/1, 117–121.

2003

- [a] K syntaxi českého infinitivu. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXVI. běhu LŠSS*, 56–65. Brno: Masarykova univerzita.
- [b] K vnitřní struktuře českých particiipií. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 51, 133–145.
- [c] Poznámka k rozboru dějových jmen. *Sborník prací filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě D* 3, 154–167.

2004

- [a] (spolueditor Zdeňka Hladká) *Čeština – univerzália a specifika 5*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [b] Mají dějová substantiva slovesný rod? In: Hladká, Zdeňka – Karlík, Petr (eds.), *Čeština – univerzália a specifika 5*, 33–46. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [c] (spolueditor Jana Pleskalová) *Život s morfěmy. Sborník studií na počest Zdenky Rusínové*. Brno: Masarykova univerzita.
- [d] (+ Zdeňka Hladká) Kam s ním? (Problém stupňování adjektiv). In: Karlík, Petr – Pleskalová, Jana (eds.), *Život s morfěmy. Sborník studií na počest Zdenky Rusínové*, 73–93. Brno: Masarykova univerzita.
- [e] (+ Ludmila Veselovská) Analytic passives in Czech. *Zeitschrift für Slawistik* 49/2, 163–235.
- [f] *Korpus jako zdroj dat o češtině*. Masarykova univerzita: Brno.
- [g] Mikrosyntax českých deverbálních jmen. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 52, 71–81.
- [h] Pasivum v češtině. *Slovo a slovesnost* 65/2, 83–112.

[i] Tzv. posesivní adjektiva v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy z XXXVII. běhu LŠSS*, 75–83. Brno: Masarykova univerzita.

2005

- [a] *Modality in Slavonic Languages. New Perspectives*. München: Verlag Otto Sagner. (spolueditor Björn Hansen)
- [b] (+ Björn Hansen) Preface = Vorwort = Predislovije. In: Hansen, Björn – Karlík, Petr (eds.), *Modality in Slavonic Languages. New Perspectives*, i–x. München: Verlag Otto Sagner.
- [c] (+ Pavel Čaha) Where does modality come from? In: Hansen, Björn – Karlík, Petr (eds.), *Modality in Slavonic languages. New perspectives*, 61–72. München: Verlag Otto Sagner.
- [d] (+ Pavel Čaha) *Je vidět Sněžku*: searching modality. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 53, 103–114.
- [e] Některé syntaktické a pragmatické vlastnosti vedlejších vět v češtině. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy ze XXXVIII. běhu LŠSS*, 53–65. Brno: Masarykova univerzita.
- [f] Slovník a jednotky jazyka v něm. In: Blatná, Renata – Petkevič, Vladimír (eds.), *Jazyky a jazykověda. Sborník k 65. narozeninám prof. PhDr. Františka Čermáka, DrSc.*, 123–138. Praha: Ústav Českého národního korpusu Univerzity Karlovy.
- [g] recenze: Giger, Markus. *Resultativa im modernen Tschechischen (unter Berücksichtigung der Sprachgeschichte und der übrigen slavischen Sprachen)*. Bern: Lang, 2003 // *Slovo a slovesnost* 66/2, 144–150.

2006

- [a] Co může syntax nabídnout stylistice? In: Hoskovec, Tomáš – Šefčík, Ondřej – Sova, Radim (eds.), *Teorie a empirie. Bichla pro Krčmovó*, 123–139. Brno: Masarykova univerzita.
- [b] Několik poznámek k české NP. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy ze XXXIX. běhu LŠSS*, 51–65. Brno: Masarykova univerzita.
- [c] Slovanská posesiva derivovaná segmenty *-ov-/-ow-* nebo *-in-/-yn-*. In: Jesenšek, Marko – Zorko, Zinka (eds.), *Jezikovna predanost*, 214–228. Maribor: Slavistično društvo.
- [d] Worin sich Nominalisierungen unterscheiden: Auf der Suche nach einer Antwort anhand von tschechischen Daten. *Anzeiger für Slavische Philologie* 34/1, 75–92.

2007

- [a] (+ spolueditoři Mojmir Dočekal, Jana Zmrzliková) *Czech in Generative Grammar*. München: Lincom Europe.
- [b] Mixed Nominals in Czech. In: Dočekal, Mojmir – Karlík, Petr – Zmrzliková, Jana (eds.), *Czech in Generative Grammar*, 105–117. München: Lincom Europe.
- [c] (spolueditoři Jana Pleskalová, Radoslav Večerka, Marie Krčmová) *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*. Praha: Academia.
- [d] Mluvnictví od konce druhé světové války 1945 do prvních let 21. století. In: Pleskalová, Jana – Karlík, Petr – Večerka, Radoslav – Krčmová, Marie (eds.), *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky*, 62–120. Praha: Academia.
- [e] Několik drobných poznámek k dějovým jménům. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 55, 235–246.
- [f] Teorie generativní gramatiky v české jazykovědě: integrace, desintegrace, reintegrace. In: Rusínová, Eva (red.), *Přednášky a besedy ze XL. běhu LŠSS*, 50–58. Brno: Masarykova univerzita.
- [g] recenze: Späth, Andreas. *Determinierung unter Defektivität des Determinierersystems. Informationsstrukturelle und aspektuelle Voraussetzungen der Nominalreferenz slawischer Sprachen im Vergleich zum Deutschen*. Berlin – New York: Walter de Gruyter, 2006. // *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity A* 55, 372–376.

2008

- [a] Několik dat k morfosyntaxi nominálních posesiv ve staré češtině. In: Janyšková, Ilona – Karlíková, Helena (eds.), *Varia Slavica. Sborník příspěvků k 80. narozeninám Radoslava Večkerky*, 111–120. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [b] Slovo tvorb a adjektiv na *-tel(n)y*: případ pro diachronní pohled. In: Čornejová, Michaela – Kosek, Pavel (eds.), *Jazyk a jeho proměny. Prof. Janě Pleskalové k životnímu jubileu*, 86–100. Brno: Host.
- [c] Synchronie coby dveře do diachronie. *Sborník prací Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě* D3/1, 32–44.
- [d] Věčný spor: lexikalismus vs. transformacionalismus. In: Jaklová, Alena (ed.), *Člověk – jazyk – text. Sborník z mezinárodní lingvistické konference konané u příležitosti životního jubilea prof. PhDr. Jana Kořenského, DrSc.*, 45–49. České Budějovice: Jihočeská univerzita.
- [e] Vokativ: integrace, nebo desintegrace? In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy ze XLI. běhu LŠSS*, 50–57. Brno: Masarykova univerzita.
- [f] Zur Integration des Infinitivs in das Verbalsystem des Tschechischen. *Anzeiger für Slavische Philologie* 35, 87–100.

2009

- [a] Diachrone Analyse der tschechischen Konstruktion des Typs *Je vidět Sněžku/Sněžka*. In: Loudová, Kateřina – Žáková, Marie (eds.), *Early European Languages in the Eyes of Modern Linguistics*, 133–144. Brno: Masarykova univerzita.
- [b] ESSE v konstrukcích s infinitivem ve staré češtině, předtím a potom. *Graeco-Latina Brunensia* 14/1–2, *Erant in quadam civitate... Na počet Daši Bartoňkové*, 113–123.
- [c] (+ Lída Veselovská) Infinitive Puzzle. In: Ziková, Markéta – Dočekal, Mojmír (eds.), *Czech in Formal Grammar*, 197–213. München: Lincom Europa.
- [d] Několik dat k analýze vedlejších vět. *Slavica pragensia* 41/2, 259–271.
- [e] Sloveso *být* v češtině a jinde. In: Rusinová, Eva (red.), *Přednášky a besedy ze XLII. běhu LŠSS*, 83–92. Brno: Masarykova univerzita.
- [f] Syntaktická struktura *Petr byl boxovat*: české specifikum, nebo evropské univerzále? In: Hlaváčková, Dana – Horák, Aleš – Osolsobě, Klára – Rychlý, Pavel (eds.), *After Half a Century of Slavonic Natural Language Proceedings*, 113–123. Brno: Masarykova univerzita.

2010

- [a] *Development of Language through the Lens of Formal Linguistics*. München: Lincom.
- [b] Two Tree Diagrams with Identical Semantic Interpretations: Is it the result of an undecided competition of different syntactic principles? In: Karlík, Petr (ed.), *Development of Language through the Lens of Formal Linguistics*, 105–116. München: Lincom.
- [c] Intrajazyková a interjazyková integrace. In: Krčmová, Marie a kol. (eds.), *Integrace v jazycích – jazyky v integraci*, 31–50. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.
- [d] Intralanguage and Interlanguage Integration. In: Krčmová, Marie (ed.), *Languages in the Integrating World*, 83–104. München: Lincom.
- [e] Moravské pokračování syntaktické koncepce Františka Daneše. In: Čmejrková, Světlá – Hoffmannová, Jana – Havlová, Eva (eds.), *Užívání a prožívání jazyka. K 90. narozeninám Františka Daneše*, 27–32. Praha: Karolinum.
- [f] Substantiva tvořená sufixem *-tel* v češtině staré a nové. In: Rusinová, Zdenka (red.), *Přednášky a besedy ze XLIII. běhu LŠSS*, 72–81. Brno: Masarykova univerzita.
- [g] (+ Jana Pleskalová) Historie oboru: jaký má smysl pro současnost? *Naše řeč* 93/4–5, 171–179.

Pozn.: Symbol „+“ znamená „spoluautor“.

Hlavním zdrojem zde představené bibliografie Petra Karlíka je bibliografický přehled sestavený editory jubilejního sborníku *Karlík a továrna na lingvistiku. Prof. Petru Karlíkovi k šedesátým narozeninám* (Brno: Host 2011), Alešem Bičanem, Janem Klaškou, Petrou Macurovou a Janou Zmrzlikovou.

Poděkování

Tato studie vznikla pod záštitou *Střediska pro interdisciplinární výzkum starých jazyků a starších fází jazyků moderních* (MSM 0021622435) na Masarykově univerzitě v Brně a díky grantu GAAV č. IAA901640805. Osobně bych rád poděkoval Heleně Karlíkové za důležitá životopisná data, Aleši Bičanovi pak vděčím za jubilentovu bibliografii, která mi byla k dispozici dříve než jubilejní sborník.

Václav Blažek
blazek@phil.muni.cz

Jan Balhar osmdesátiletý

V letošním roce se dožívá významného životního jubilea přední český lingvista, polonista a zeměna dialektolog PhDr. Jan Balhar, CSc.

Narodil se 12. června 1931 ve slezské obci Březová u Vítkova. Po maturitě na opavském gymnáziu vystudoval na filozofické fakultě brněnské univerzity obory český jazyk – polský jazyk. Mezi jeho učitele patřili Adolf Kellner, František Trávníček, Arnošt Lamprecht a Jaroslav Bauer. Po absolutoriu vysoké školy v roce 1956 začal J. Balhar pracovat v brněnském dialektologickém oddělení Ústavu pro jazyk český (tehdejší Československé akademie věd), kde působí dodnes, a v letech 1983–1992 stál v čele dialektologického oddělení. Zde začala i jeho vědecká kariéra, v roce 1961 získal titul CSc.

Životní oblastí Balharova vědeckého zájmu se stala dialektologie. Napsal řadu článků věnovaných slezským dialektům. Zabýval se též složitou problematikou městské mluvy; jí jsou věnovány studie pojednávající o jazykové situaci v Příboře a Opavě. Jako první (spolu s Ladislavem Pallasem) přistoupil k výzkumu jazyka v obci na území osídleném českým obyvatelstvem po roce 1945: popsal stav běžné mluvy v Třemešné. Podrobný výčet jubilentovy publikační činnosti byl uveřejněn při příležitosti jeho 65. narozenin (viz Jan Balhar (*1931): Bibliografie prací za léta 1957–1996. *SPFFBU A* 44, 1996, s. 145–150). Stručná bibliografie dovedená do roku 2002 je součástí díla *Kdo je kdo v dějinách české lingvistiky*, ed. Černý J. – Holeš, J., Praha: Libri 2008, s. 40–41. Následující bibliografický přehled shrnuje jeho vědeckou produkci za léta 1997–2010.

J. Balhar hlavní pozornost zaměřil na nářeční syntax. Vedle dílčích syntaktických studií vydal v roce 1974 monografii *Skladba lašských nářečí*. Tato vysoce ceněná práce představuje první popis syntaktického systému dialektů celé nářeční skupiny. Její autor, významný představitel tzv. brněnské syntaktické školy, v ní dospěl k novým poznatkům týkajícím se promluvových faktorů.

Jubilant se také zúčastnil v rámci spolupráce s Institutem slavistiky Univerzity ve Vídni a Rakouské akademie věd výzkumu mluvy vídeňských Čechů. Je spoluautorem poutavé knihy *U nás ve Vídni. Vídeňští Češi vzpomínají* z roku 1999, v níž je vedle popisu běžné mluvy česky mluvících Vídeňanů obsažen i soubor prepisů jejich mluvených projevů. Zde zúročil autorské i redakční zkušenosti, které získal již dříve při přípravě stále užívané příručky *České nářeční texty* (1976). Ta přináší velké množství nářečních ukázek a stručnou, ale výstižnou charakteristiku českých dialektů.

J. Balharovi bylo věnováno již několik jubilejních článků, v nichž byla jeho jazykovědná činnost náležitě zhodnocena (Šlosar, D.: Český dialektolog Jan Balhar. *Naše řeč* 74, 1991, s. 104–105; Fic, K.: Sedmdesát let Jana Balhara. *Naše řeč* 84, 2001, s. 169–170; Šipková, M.: Jubileum Jana